

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAKÜLTESİ**

ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI BÖLÜMÜ

GÜNEY-BATI OĞUZ GRUBU TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI

HAFT	ANA TEMALAR VE KONULAR
A	
1	Giriş. HALK EDEBİYATYNDAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA GEÇİŞ
2	20-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
3	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ SOWET DÖWRÜNİŇ BAŞLANMAGY (1924)
4	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ GOZGALYAN MESELELER
5	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ŞAHYRLAR
6	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ İLKİNJİ ÝAZYJYLAR
7	30-NJY ÝYLLAR WE TÜRKMEN EDEBİYATY
8	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ KERWENBAŞY BERDİ KERBABAÝEW
9	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY AGAHAN DURDYÝEW
10	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY NURMYRAT SARYHANOW
11	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ÝAZYŞYSY HYDYR DERÝAÝEW
12	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY WE ÝAZYŞYSY AMAN KEKİLOW
13	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY TOWŞAN ESENOWA
14	TÜRKMEN EDEBİYATYNYŇ BELLİ ŞAHYRY GARA SEÝİTLİÝEW
EK	HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI TEKSTLER, SESLI ÝAZGYLAR, KASETALAR...
EK	<i>HÄZIRKI ZAMAN TÜRKMEN EDEBİYATYNA DEGIŞLI ADALGALAR</i>

IV TÜRKMEN EDEBİYATI İLE İLGİLİ DERSLER

DUYGU VE
DÜŞÜNCE

SÖZLÜ VE
YAZILI ESER

GBT 403	TÜRKMEN HALK EEBİYATI (TÜRKMEN TURKISH FOLK LITERATURE)
TL 3044	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI (MODERN TURKMEN LITERATURE)
TL 3076	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: ŞİİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: POEM)
TL 4047	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: NESİR (MODERN TURKMEN LITERATURE: PROSE)
TL 4022	ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI: DRAMA (MODERN TURKMEN LITERATURE: DRAMA)

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Hikaye: K. Ballıyev ve A. Nurgeldiyev birlikte kale aldıkları *Peder tumarı* (Baba Süsü) ve *Hicran halkası* adlı öykülerde Saparmırat Türkmenbaşı'nın ailesi anlatılır. Türkmenbaşı'nın yetişmesinde ailesinin tesiri gösterilmeye çalışılır. S. Yazova'nın *Ene Gayratı*, T. Cürdekov'un *Gurbanlık Dograması*, C. Hudayguliyev'in *Metcidiň Gurluşında* (Mescidin Yapılışında), H. Durdiyev'in *Yapık Yollar Açıldı* (Kapalı Yollar Açıldı), *Milli Aga*, B. Övezov'un *Azan Sesi* adlı hikâyelerinde, bağımsızlık yıllarında Türkmenistan'daki yenilikler ve gelişmeler Türkmenbaşı'nın ismi ile bağlantılı olarak ele alınır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Dönemin öne çıkan hikâye kitapları arasında O. Öde'nin *Her Kellede Han Otur*, A. Durdıyev'in *Ya Pelek*, A. Hemidov'un *Saňa Garaşyan* (Seni Bekliyorum), Ş. Atanepesov'un *Gızıla Çümen Gaytarma*, G. Yollıyev'in *Kalpda Gopan Harasat* (Kalpte Kopan Tufan), Ş. Geldiyeva'nın *Şeker* gibi eserleri gösterilebilir. T. Cürdekov'un *Däliden Dogru Habar* (1996), A. Yusubov'un *Men Ertir Öylenyän* (Ben Yarın Evleniyorum, 1992), Ö. Tecenov'un *Dovzahiň Gara Doňzı* (Cehennemim Kara Domuzu, 1992) gibi kitapları da bu devir Türkmen nesrinin mizah ve hiciv yönünden başarılı örnekleri arasında yer alır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Günümüz Türkmen edebiyatı bütün türlerinde gelişimi sürdürmeye devam eder. Hikâye ve uzun hikâye türünde başarılı eserler verilir. Bunlardan bir tanesi de Şirincemal Geldiyeva'nın *Şeker* adlı uzun hikâyesidir. Eserde savaşın ağır şartlarını yaşayan, babası savaş meydanında ölen, annesi ve iki kardeşi tifodan telef olan, küçük kardeşi ile yalnız kalan Şeker'in hayat mücadelesi işlenir. Şeker karşılaştığı bu zor duruma rağmen hayata tutunmayı başarır. Bunun yanında çevresindeki insanlara da yardım eden çalışkan ve gayretli bir Türkmen kadını olmuştur. Eserde insan ve tabiat sevgisi çok yoğundur.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Yazar Hıdır Amangeldiyev'in *Heserli* adlı uzun hikâyesinde Türkmen halkının milli saz sanatının kudreti ile Türkmen dutarına gönül veren genç yetenek Seyitnazar'ın her bakımdan gelişmesi ve usta bir sazende olup yetişmesi anlatılır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Nesirde de bağımsızlığın beyanı kendi yerini aldı diyebiliriz. Osman Öde, K. Ballıyev, A.Nurgeldiyev, R.Durdiyev, Ahmet Halmıradov, S.Yazova, G.Orazgulyev, Ö.Kuliyev, G.Danatarov gibi birçok yazar, bu yönde kendi beceri ve ustalıklarını okuyucuları ile paylaşmışlardır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Yazar Sona Yazova “Ene Gayratı” adlı hikâyesinde; Gurbansoltan Ana’nın tipini kendine özgü bir şekilde canlandırmıştır. Gurbansoltan Ana kocasının cephede vefat ettiği haberini aldığı anda, kalbindeki derin üzüntü ve hasret artar, fakat bu ağır trajedinin önünde ezilmez, bu durumu, yenmek için büyük bir gayrete girer. Bu durum, tipik bir Türkmen anasına mahsus özelliktir. Yazar kendi eserinde annenin hayatından alınan bu küçük kısım ve onun özelliklerini ustalıkla verebilmiştir.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Gazeteci yazar Kakamurat Ballıyev ve Annageldi Nurgeldiyev'in birlikte kaleme aldıkları "Peder Tumarı" adlı belgesel nitelikli hikâyede, Başkan Saparmurat Türkmenbaşı'nın çocukluğu, yetişkinlik yılları, gençliği, öğrencilik yılları, göreve başlayış yılları hakkında geniş olarak bilgi verilmektedir.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

Yazar Hudayberdi Durdıyev, “Yapık Yollar Açıldı, Millı Ağa” adlı belgesel nitelikli hikâyesinde, Türkmenin tanınmış sazendesi Millı ile ilişkili olan bazı vakaları hiçbir şeyi atlamadan olduğu gibi anlatmıştır. Hikâyenin vakası günümüzden otuz kırk yıl öncesinde cereyan etmiştir. Dış ülkelerden, İran’dan Millı Ağa’ya mektup gelir. Totaliter düzene göre bu durum, Millı Ağa’nın artık işinin bittiği, anlamına gelmektedir. Mektubu öncelikle kendisi açıp okuyan kibirli redaktör hiç olmayacak bir şekilde Millı Ağa’nın üstüne gider. Bu durum, bu devir için çok büyük bir suç işleyip de yakalanmaktan da beterdir. Bilge sazende bir saz aşığından sazendeye gelen bir mektup için bütün idareleri dolaşmak mecburiyetinde kalmıştır.

TL 3044 ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen edebiyatı (nesir)

“Yapacağını içinde saklayan idare”, “kara saçlıyı bir anda ak saçlı yapabilen idare” gibi adların takıldığı, o dönemdeki Devlet Güvenlik Komitesi’nin gizli sırlarının halka açılışı üzerine Türkmenistan halk yazarı Rahım Esenov “Sırlı Toslamaların Pidaları” (Aşgabat 1995) adlı kitabını yazmıştı. Yazar eserinde Türkmen edebiyatının tarihinde ilk kez gerçek arşiv belgeleri esasında, Türkmenin sevdiği oğullarından kardeş Berdiyevlerin, S.Övezbayev’in, M.Geldiyev’in, O.Vepayev’in talihi ters dönen ikbalini açıkça anlatmayı başarmıştı.

TL 3044
ÇAĞDAŞ TÜRKMEN EDEBİYATI

Bağımsızlık dönemi Türkmen
edebiyatı (nesir)

Genç yazar Gurbannazar Orazgulyev'in "Gazma Gara Dutar" adlı hikâyesinde güçlü Aşık Aydın Pir'in eserlerinin Sovyet devrinde kötülenmesinin acı yönleri anlatılmıştır.